

Základní ukazatele – obchodníci s cennými papíry

I. Definice a obsah

Přehled základních souhrnných informací o stavu a vývoji sektoru nebankovních obchodníků s cennými papíry, kteří poskytují investiční služby v České republice na základě povolení k činnosti obchodníka s cennými papíry uděleného Českou národní bankou podle zákona č. 256/2004 Sb., o podnikání na kapitálovém trhu, ve znění pozdějších předpisů, vždy podle stavu k uvedenému datu. Údaje zahrnují i data za pobočky zahraničních obchodníků s cennými papíry působící v České republice, pokud není uvedeno jinak.

Údaje jsou prezentovány diferencovaně za jednotlivé typy obchodníků s cennými papíry, tj.

- rozvaha a výkaz zisku nebo ztráty jsou uváděny za nebankovní obchodníky s cennými papíry a v České republice působící pobočky zahraničních obchodníků s cennými papíry. Za subjekty, které jsou bankami nebo pobočkami zahraničních bank, jsou tyto údaje uvedeny samostatně v části Základní ukazatele bankovního sektoru,
- vybrané obezřetnostní ukazatele jsou uváděny za obchodníky s cennými papíry, kteří nejsou bankami a pobočkami zahraničních bank, za něž jsou tyto údaje uvedeny samostatně v části Základní ukazatele bankovního sektoru. Údaje v této tabulce se týkají pouze nebankovních obchodníků s cennými papíry, kteří od 26. 6. 2021 podléhají obezřetnostním pravidlům stanoveným rámcem IFD/IFR¹.

II. Zdroje a metodika zjišťování

Zveřejňované údaje vycházejí z výkazů, které jsou předkládány na základě vyhlášky č. 424/2017 Sb., o informačních povinnostech některých osob podnikajících na kapitálovém trhu a na základě přímo účinného nařízení IFR.

V průběhu publikované časové řady došlo k několika zásadním metodickým změnám, které mohou ovlivňovat vývoj některých ukazatelů, a to:

- od roku 2014 jsou zdrojové výkazy předkládány v souladu s jednotnými reportovacími rámci podle přímo použitelného Provděcího nařízení Komise (EU) č. 680/2014 ze dne 16. dubna 2014, kterým se stanoví prováděcí technické normy, pokud jde o podávání zpráv institucí pro účely dohledu podle nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 575/2013,
- od 1. 1. 2018 došlo k významným změnám v návaznosti na úpravy finančních výkazů v souvislosti s implementací IFRS9. V zájmu zachování časových řad byly jednotlivé ukazatele tam, kde to bylo možné, navázány na předcházející metodiku, ne vždy však je toto navázání zcela přesné,
- od 26. 6. 2021 se obezřetnostní pravidla, jimž podléhají nebankovní obchodníci s cennými papíry, řídí novým rámcem daným IFD/IFR. Vzhledem ke zcela novému přístupu jsou obezřetnostní údaje publikovány počínaje datem 31. 12. 2021 v roční periodicitě,

- o ke konci roku 2021 v souvislosti s novelou vyhlášky č. 501/2002 Sb. prostřednictvím vyhlášky č. 442/2017 Sb., jejíž účinnost byla odložena na rok 2021, byly aplikovány mezinárodní účetní standardy (IFRS) pro vykazování, oceňování a uvádění informací o finančních nástrojích. Obchodníci s cennými papíry nejčastěji vykazovali svěřené finanční prostředky svých zákazníků, které ukládali na speciální oddělené účty u finančních institucí, na rozvaze, a to v položce aktiv jako pohledávky za finančními institucemi a zároveň v položce pasiv jako závazky vůči zákazníkům. Uvedené položky jsou podle IFRS klasifikovány jako aktiva a závazky, které by za jiných okolností nebyly dle IFRS vykazovány v rozvaze vzhledem k definici aktiv a závazků. Proto byla na základě auditů za rok 2021 provedena změna a svěřené finanční prostředky svých zákazníků reklasifikovali obchodníci s cennými papíry z rozvahových do podrozvahových položek.

¹ Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/2034 ze dne 27. 11. 2019 o obezřetnostním dohledu nad investičními podniky a o změně směrnic 2002/87/ES, 2009/65/ES, 2011/61/EU, 2013/36/EU, 2014/59/EU a 2014/65/EU a Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/2033 ze dne 27. 11. 2019 o obezřetnostních požadavcích na investiční podniky a o změně nařízení (EU) č. 1093/2010, (EU) č. 575/2013, (EU) č. 600/2014 a (EU) č. 806/2014

Z metodického hlediska je třeba věnovat pozornost následujícím skutečnostem:

Počty subjektů

- Údaje o počtu obchodníků s cennými papíry odpovídají stavu ke konci uvedeného období.

Aktiva (v tis. Kč), Závazky a vlastní kapitál (v tis. Kč)

- Tato sestava obsahuje pouze údaje za obchodníky s cennými papíry, kteří nejsou bankou nebo pobočkou zahraniční banky, a za v České republice působící pobočky zahraničních obchodníků s cennými papíry.
- Údaje jsou uváděny v účetní hodnotě netto, tj. u položek oceňovaných reálnou hodnotou v této reálné hodnotě a u položek oceňovaných naběhlou hodnotou nebo pořizovací cenou v hodnotě kompenzované o opravné položky a oprávky.
- V souvislosti s implementací IFRS 9 došlo od 1. 1. 2018 ke změnám ve struktuře účetních portfolií, kdy ne všechny přesuny bylo možné realizovat při přepočtu časových řad, proto při hodnocení vývoje je třeba toto brát v úvahu. Dřívější data byla přepočítána následovně:
 - účetní portfolio k obchodování zůstalo neměněno,
 - do nového portfolia finančních aktiv jiných než k obchodování povinně v reálné hodnotě vykázané do zisku nebo ztráty byly zařazeny kapitálové nástroje vykazované do roku 2017 v portfoliu finančních aktiv v reálné hodnotě vykázané do zisku nebo ztráty,
 - účetní portfolio finančních aktiv v reálné hodnotě vykázané do zisku nebo ztráty bylo sníženo o kapitálové nástroje v reálné hodnotě vykázané do zisku nebo ztráty
 - do účetního portfolia finančních aktiv v reálné hodnotě vykázané do OCI byla zařazena realizovatelná finanční aktiva, nové portfolio finančních aktiv v naběhlé hodnotě je součtem dříve sledovaných účetních portfolií Úvěry a jiné pohledávky a Finanční investice držené do splatnosti,
- Ve srovnání s metodikou platnou do 30. 6. 2014 bylo možné od září 2014 navázat většinu sledovaných položek, metodické rozdíly však existují v následujících položkách:
 - položka aktiv „Pokladní hotovost, hotovost u centrálních bank a ostatní vklady splatné na požádání“ zahrnuje „Ostatní vklady splatné na požádání úvěrových institucí“, které byly do 30. 6. 2014 vykazovány v různých finančních portfoliích, bez rozlišení, zda se jedná o vklady do 24 nebo nad 24 hod. Časovou řadu nelze tudíž s jistotou jednoznačně navázat a v příslušných portfoliích se projevuje pokles hodnot,
 - v jednotlivých portfoliích finančních závazků je zavedena nová položka „Ostatní finanční závazky“, přičemž zejména položky „Ostatní finanční závazky k obchodování“ a „Ostatní finanční závazky v naběhlé hodnotě“ jsou nyní využívány k vykázání závazků vůči zákazníkům. Tyto položky nejsou navázány v časové řadě zejména proto, že v minulosti nebylo jednotné a jednoznačně preveditelné vykazování těchto závazků vůči zákazníkům. Do 30. 6. 2014 jsou tyto hodnoty načteny v položkách „Vklady k obchodování“ a „Vklady v naběhlé hodnotě“.
 - Hodnota základního kapitálu není snížena o hodnotu vlastních akcií, které jsou uváděny samostatně a snižují tak až celkovou hodnotu vlastního kapitálu.

Výkaz zisku nebo ztráty (v tis. Kč)

- Tato sestava obsahuje pouze údaje za obchodníky s cennými papíry, kteří nejsou bankou nebo pobočkou zahraniční banky, a v České republice působící pobočky zahraničních obchodníků s cennými papíry.
- Údaje jsou vykazovány vždy od počátku roku do konce sledovaného období.

Vybrané ukazatele obezřetného podnikání nebankovních obchodníků s cennými papíry (OCP podle IFD/IFR) (v tis. Kč)

Od 26. 6. 2021 nabylo účinnosti přímo účinné nařízení IFR, k němuž bylo 10. 12. 2021 vydáno Prováděcí nařízení Komise (EU) 2021/2284, kterým se stanoví prováděcí technické normy pro uplatňování nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/2033, pokud jde o podávání zpráv pro účely dohledu a zpřístupňování informací investičními podniky (ITS k IFR), na jehož základě jsou od konce roku 2021 předkládány i nové obezřetnostní výkazy nebankovních obchodníků s cennými papíry.

- Obsahuje údaje o struktuře kapitálu, kapitálových požadavcích a kapitálových poměrech za nebankovní obchodníky s cennými papíry, kteří nově v oblasti obezřetnosti podléhají rámci IFD/IFR.
- Kompletní údaje jsou k dispozici pouze v roční periodicitě od 31. 12. 2021, neboť nařízení IFR v rámci uplatnění principu proporcionality rozděluje nebankovní obchodníky s cennými papíry do skupin, které se mimo jiné liší i v periodicitě reportingu.
- Kapitálový požadavek se u těchto skupin nebankovních obchodníků s cennými papíry stanovuje buď jako maximální hodnota z trvalého minimálního kapitálového požadavku (počáteční kapitál), kapitálového požadavku podle fixních režijních nákladů a kapitálového požadavku podle K-faktorů nebo jako maximální hodnota trvalého minimálního kapitálového požadavku (počáteční kapitál) a kapitálového požadavku podle fixních režijních nákladů u nebankovních obchodníků s cennými papíry, kteří splňují podmínky podle čl. 12 IFR. Celkový kapitálový požadavek je pak součtem relevantního výpočtu u jednotlivých nebankovních obchodníků s cennými papíry.
- Kapitálový poměr je procentním podílem jednotlivých typů kapitálu na celkovém kapitálovém požadavku.
- Přebytek/nedostatek kapitálu se stanovuje jako rozdíl mezi kapitálem a celkovým kapitálovým požadavkem, přičemž v případě CET1 kapitálu je tento kapitálový požadavek upraven koeficientem 0,56 a v případě Tier 1 kapitálu koeficientem 0,75.

Poměrové ukazatele

- Výpočet jednotlivých poměrových ukazatelů je zřejmý z jejich názvu.
- Ukazatel Zisk (ztráta) po zdanění / Tier 1 (%) je publikován ve čtvrtletní periodicitě pouze do 31. 3. 2021, dále pak v roční periodicitě za všechny nebankovní obchodníky s cennými papíry.
- Do hodnot jednotlivých ukazatelů se promítají metodické vlivy identifikované v podkladových hodnotách prezentovaných v ostatních sestavách.

Struktura kapitálu (v tis. Kč) (data do 31. 3. 2021)

- Tato sestava obsahuje pouze údaje za obchodníky s cennými papíry, kteří nejsou bankou nebo pobočkou zahraniční banky.
- Metodika jednotlivých ukazatelů navazuje na pravidla obezřetného podnikání platná v uvedeném roce, tj. v letech 2007 až 2013 na vyhlášku č. 123/2007 Sb., o pravidlech obezřetného podnikání bank, spořitelních a úvěrních družstev a obchodníků s cennými papíry, ve znění pozdějších předpisů, od roku 2014 na Nařízení Evropského parlamentu a Rady č. 575/2013 ze dne 26. června 2013 o obezřetnostních požadavcích na úvěrové instituce a investiční podniky (CRR).
- Veškeré položky, u kterých je uváděna časová řada, jsou vždy propočteny podle obezřetnostních pravidel platných v daném období, tj. nejsou přepočítány podle současných obezřetnostních pravidel. Při analýze dat je proto nutné brát v úvahu i možné metodické vlivy mezi rokem 2013 a 2014.
- Struktura kapitálu je podle jednotných reportovacích rámců sledována v odlišně detailní struktuře, proto bylo možné navázat pouze základní hodnoty kapitálu; časové řady ostatních údajů nabíhají postupně od roku 2014.

Rizikové expozice (v tis. Kč) (data do 31. 3. 2021)

Vzhledem k tomu, že od 26. 6. 2021 nabylo účinnosti nařízení IFR, na jehož základě nebankovní obchodníci s cennými papíry již neurčují rizikové expozice, časová řada byla ukončena.

- Tato sestava obsahuje pouze údaje za obchodníky s cennými papíry, kteří nejsou bankou nebo pobočkou zahraniční banky.
- Metodika jednotlivých ukazatelů navazuje na pravidla obezřetného podnikání platná v uvedeném roce, tj. v letech 2007 až 2013 na vyhlášku č. 123/2007 Sb., o pravidlech obezřetného podnikání bank, spořitelních a úvěrních družstev a obchodníků s cennými papíry, ve znění pozdějších předpisů, od r. 2014 na Nařízení Evropského parlamentu a Rady č. 575/2013 ze dne 26. června 2013 o obezřetnostních požadavcích na úvěrové instituce a investiční podniky (CRR).
- Veškeré položky, u kterých je uváděna časová řada, jsou vždy propočteny podle obezřetnostních pravidel platných v daném období, tj. nejsou přepočítány podle současných obezřetnostních pravidel. Při analýze dat je proto nutné brát v úvahu i možné metodické změny mezi rokem 2013 a 2014.
- Do roku 2013 byly sledovány kapitálové požadavky, od roku 2014 jsou sledovány rizikové expozice. Kapitálové požadavky byly přepočteny koeficientem 12,5 na objem rizikových expozic. Z tohoto důvodu může docházet k vyšším rozdílům v případě součtů (tj. dřívější rozdíl v zaokrouhlování ve výši 2 je po vynásobení 25 apod.)
- Obchodník s cennými papíry s omezeným povolením poskytování investičních služeb a obchodník s cennými papíry s omezeným obchodováním na vlastní účet stanovují rizikové expozice podle čl. 95 odst. 2 a čl. 97 CRR, resp. podle čl. 96 odst. 2 a čl. 97 CRR.

Kapitálové poměry (v % a tis. Kč) (data do 31. 3. 2021)

Vzhledem k tomu, že od 26. 6. 2021 nabylo účinnosti nařízení IFR, na jehož základě nebankovní obchodníci s cennými papíry určují kapitálové poměry způsobem neporovnatelným s pravidly vyplývajícími z CRR, časová řada byla ukončena.

- Tato sestava obsahuje pouze údaje za obchodníky s cennými papíry, kteří nejsou bankou nebo pobočkou zahraniční banky.
- Metodika jednotlivých ukazatelů navazuje na pravidla obezřetného podnikání platná v uvedeném roce, tj. v letech 2007 až 2013 na vyhlášku č. 123/2007 Sb., o pravidlech obezřetného podnikání bank, spořitelních a úvěrních družstev a obchodníků s cennými papíry, ve znění pozdějších předpisů, od r. 2014 na Nařízení Evropského parlamentu a Rady č. 575/2013 ze dne 26. června 2013 o obezřetnostních požadavcích na úvěrové instituce a investiční podniky (CRR).
- Jednotlivé druhy kapitálových rezerv jsou novým prvkem v obezřetnostních pravidlech a jsou upraveny v zákoně č. 256/2004 Sb., o podnikání na kapitálovém trhu, ve znění pozdějších předpisů, a dále rozpracovány ve vyhlášce č. 163/2014 Sb., o výkonu činnosti bank, spořitelních a úvěrních družstev a obchodníků s cennými papíry. Časové řady těchto ukazatelů proto začínají až 31. 3. 2014.
- Veškeré položky, u kterých je uváděna časová řada, jsou vždy propočteny podle obezřetnostních pravidel platných v daném období, tj. nejsou přepočítány podle aktuálních obezřetnostních pravidel. Při analýze dat je proto nutné brát v úvahu i možné metodické změny mezi rokem 2013 a 2014.
- Kapitálový poměr Tier 1 v letech 2008 až 2013 je v zájmu srovnatelnosti s novou metodikou propočítán na kapitál Tier 1 použitelný pro propočet kapitálové přiměřenosti (tj. po zohlednění odečitatelných položek od součtu Tier 1 a Tier 2), čímž se může dílčím způsobem lišit od dříve publikovaného poměru.
- Kapitálový poměr je vždy vypočten jako podíl příslušného kapitálu (uvedeného v sestavě Struktura kapitálu) a celkových rizikových expozic (uvedených v sestavě Rizikové expozice) v procentech v celé časové řadě.
- Přebytek resp. nedostatek příslušného kapitálu je dán rozdílem mezi příslušným kapitálem vykázaným vykazující osobou (a uvedeném v sestavě č. 5) a kapitálem, který musí mít instituce neustále k dispozici podle čl. 92 Nařízení č. 575/2013, tj. takový, aby dodržela poměr kmenového kapitálu Tier 1 (CET1) ve výši 4,5 %, kapitálový poměr Tier 1 ve výši 6 % a celkový kapitálový poměr ve výši 8 %.

III. Členění

Věcné členění jednotlivých sestav odpovídá:

- v případě rozvahy a výkazu zisku nebo ztráty struktury podle přímo použitelného Prováděcího nařízení Komise (EU) č. 680/2014 ze dne 16. dubna 2014, kterým se stanoví prováděcí technické normy, pokud jde o podávání zpráv institucí pro účely dohledu podle nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 575/2013 (FINREP),
- v případě vybraných ukazatelů obezřetného podnikání (kapitál, kapitálové požadavky, kapitálové poměry) nebankovních obchodníků s cennými papíry podle přímo použitelného ITS k IFR
- v případě kapitálu, rizikových expozic a kapitálových poměrů struktury v tabulkách s daty do 31. 3. 2021 podle přímo použitelného Prováděcího nařízení Komise (EU) č. 680/2014 ze dne 16. dubna 2014, kterým se stanoví prováděcí technické normy, pokud jde o podávání zpráv institucí pro účely dohledu podle nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 575/2013 (COREP).

IV. Způsob výpočtu

Veškeré údaje jsou agregací údajů z výkazů předkládaných nebankovními obchodníky s cennými papíry. Údaje nejsou nijak upravovány. Propočtové ukazatele jsou počítány z agregovaných vstupních údajů, tj. nejsou průměrem hodnot propočtových ukazatelů jednotlivých subjektů.

V. Vykazující osoby

Vykazujícími osobami jsou nebankovní obchodníci s cennými papíry a v České republice působící pobočky zahraničních obchodníků s cennými papíry diferencovaně podle jednotlivých sestav. Obchodníci s cennými papíry mohou působit pouze na základě povolení České národní banky podle zákona č. 256/2004 Sb., o podnikání na kapitálovém trhu, ve znění pozdějších předpisů. Seznam obchodníků s cennými papíry a poboček zahraničních obchodníků s cennými papíry je zveřejněn na webových stránkách ČNB v části *Dohled a regulace / Seznamy a evidence*

(https://apl.cnb.cz/apljerrsdad/JERRS.WEB07.INTRO_PAGE?p_lang=cz).